

Oláh György köszöntése, 2002. október 20., MacArthur Park, Los Angeles CA USA

Barátokat és a szó szellemi értelmében vett nagy embereket akkor is lehet és kell köszönteni, ha erre nincsen különös alkalom. Oláh György nagy ember és azt hiszem megtisztelt barátságával. Azonban – nem mellesleg – Nobel-díjas tudós is, aki idén ünnepelte 75. születésnapját, és vállalta, hogy ő legyen a mai ünnepségünk díszszónoka. Van tehát okunk arra, hogy köszöntsük őt.

Röviddel külszolgálatom megkezdése után felkerestem Oláh professzort irodájában. Feleségével, Jucikával fogadott, és úgy kezdtünk el beszélgetni, mintha régóta ismertük volna már egymást. Meglepett közvetlensége, jó humora és az a szerénység, amivel saját tudásának korlátairól szólt. A korlátok ismerete, ugyanakkor a tudásvágy és az új lehetőségek feltárása iránti szenvedélyes érdeklődés az, ami egy mégoly jó képességű kutatót a legkiválóbbak közé emel.

Örömmel fogadták az olvasók a professzor úr *Életem és a mágikus kémia* című önéletrajzi kötetét, amelynek magyar fordítása idén jelent meg. Mint e könyvben írja, a kémiában az vonzotta a fiatal Oláh Györgyöt, hogy ez a tudomány mindennel összefügg. Azáltal válik központi tudománnyá a kémia, hogy olyan felfedezésekhez jut el a maga területén, amelyek más tudományok fejlődése szempontjából is nélkülözhetetlenek.

Nem elég azonban okosnak és szorgalmasnak lenni, rendelkezni kell megfelelő nyitottsággal, vállalkozószellemmel is. Az intuícióknak, a megérzéseknek ugyanis komoly szerepük van mindenhol, még a szigorú tudományos életben is. Ha ez fegyellemmel, a kutatási témák és irányok megfelelő kiválasztásával párosul, akkor van esély arra, hogy valaki úttörővé, valóban kimagasló, sőt talán korszakalkotó gondolkodóvá váljon. Oláh György ezen túlmenően mindig arra törekedett, hogy kutatásainak eredményei a gyakorlatban is hasznosíthatóak legyenek, úgy, hogy az emberek igényeit is kielégíthessék és a természeti környezetet megóvják: „Csakugyan gyakran figyelmen kívül hagytam, hogy hol vannak az elfogadott tudomány bizonyos területeinek elismert határai. Átléptem rajtuk, hogy ismeretlen területeket és ötleteket tanulmányozzak, gyakran nagyrabecsült, tapasztaltabb és jól tájékozott tudóstársaim és barátaim figyelmeztetéseinek, sőt rosszallásának dacára. (...) Ha valami érdekeset és újat sikerült felfedeznem, mindig feltettem a kérdést, vajon alkalmazható-e valamilyen hasznos célra.”

Oláh Györgynek adományozták 1994-ben a kémiai Nobel-díjat, tavaly pedig a magyar kormány Corvin-lánccal tüntette ki. A professzor soha nem felejtette el a gyökereit: azt, hogy szülőhazájában a középiskolában milyen szilárd alapokat kapott, s hogy erre hogyan tudta felépíteni a budapesti egyetemen szerzett ismereteit és későbbi, nyugati kutatási eredményeit. Oláh professzort – nem egyedülként sok kiváló, neves és ismeretlen honfitársunkkal együtt – elűzte szülőföldjéről a diktatúra. Ám amerikai tudósként is magyarként bizonyította azt, hogy a szellem nem ismer határokat, így érezheti magát Amerikában itthon és utazhat Magyarországra haza.

Egy ember nem születik mesternek: önmagukban a címek és a rangok legfeljebb szakmai tiszteletet ébreszthetnek azok viselője iránt, de szeretetet nem feltétlenül. Ahhoz, hogy szakmailag és emberileg is iskolát tudjon valaki teremteni, nagy szorgalomra és még több alázatra van szükség. Arra, hogy mindig az ég felé törekedjünk, de pontosan tudjuk azt a lelkünk mélyén, hogy az eget sohasem érhetjük el. S arra, hogy tiszteljük és segítsük kibontakozni másokban is a

törekvő embert, a megismerés embertársainkban, a tanítványokban is kirobbanó vágyát. Ilyen iskolaalapító mester Oláh György is.